

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 18. De peccato simoniæ, prout committitur in re annexa spirituali
consequenter,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

na statuendi in hoc, quid quid magis ad Dei honorem & cultum, ac Ecclesie utilitatem viderint expedire: ita tamen vt semper defunctorum, qui Missas celebrari instituerunt, & eorum qui pro suarum animarum salute legata ad pios vsus reliquerunt, commemoratio fiat. Quam eandem facultatem idem Concilium ibidem, tribuit Abbatibus, & Generalibus ordinum: vt scilicet in suis capitulis generalibus, re diligenter perpenſa, possint pro sua conscientia idem statuere in suis Ecclesiis, quas tali prouisione indigere cognouerint.

Ad quod Henriquez in citato §. sexto in fine addit: Episcopum vt temperet onera dicendi Missas in capellania collatiua habente prouentum nimis tenuem, non egere Synodi congregatæ consensu: sique casus necessitatis vtigeat, satis ei esse capituli consensum. Inquam sententiam plures alios citat in margine litera P, atque in 7. §. subiungit: quod quando ad finem anni multarum Missarum stipendia superſunt, quibus monasterium satisfacere non potuit, soleant eadem Missæ pro dictis reputari: ipsaque stipendia vim habere elemosynæ: Papa rationabiliter commutante voluntatem contribuentium. In quo ideo non fit ipsius iniuria: quia quoad impetrationem diuinorum donorum satisficitur ipsis per Missas quæ in tali monasterio celebrantur generali intentione pro benefactoribus: quoad satisfactionem vero, per bonorum operum monasterij vel religionis applicationem, iisdem benefactoribus factam. Cuius doctrinæ fundamentum est, quod Papa in restitutione bonorum, quæ sunt in incerta, & in obligationibus vltimarum voluntatum, ac in piis causis, facultatem habeat dispensandi propter commune Ecclesiarum bonum. Immo licet potest taxare generaliter elemosynas, quæ pro missis celebrandis dantur, atque illas augere si expedire iudicauerit: ita potest in illis dispensare in bonum huius vel illius monasterij, aut Ecclesie, quando necessitas eius exegerit.

240. SEPTIMUM DVBIUM EST, An Sacerdos qui ab aliquo plures elemosynas accepit, vt curaret Missas pro ipso celebrari, licite possit aliquid sibi ex iisdem elemosynis sumere pro cura & labore quem suscipit in quatuordecim Sacerdotibus qui eadem Missas celebrent. De hoc, vt Nauar. meminit in Enchir. cap. 25. nu. 91. v. 24. vna sententia est Maioris in 4. dist. 45. quæst. 3. negantis posse accipere: & altera Soti lib. 9. De iust. & iure quæst. 3. art. 1. affirmantis posse, si fit Parochus, vel alius cui ex statuto vel consuetudine incumbat ratioe sui officij, quæ esse potest sacrista, tales elemosynas iis quæ celebrantur distribuere.

Ipsæ autem Nauarus distinguendum censet. Nam si data sint elemosynæ maiores quam requirantur de consuetudine, vt celebretur is Missarum numerus, qui à dante petitur, excessus ille potest accipi à Sacerdote celebrationem procurante: quia dantes scienter elemosynas solito maiores, videntur reuera dedisse excessum loco stipendij, pro cura & labore quem suscipit procurans vt celebretur. Si vero data elemosynæ nihil excedant stipendium solitum dari pro numero Missarum quæ petuntur, nihil de ipsis detrahi potest: quia id fieret vel in iniuriam celebrantium, si his detraheretur aliquid de solito stipendio, nisi id de libero ipsorum fiat consensu: vel etiam in iniuriam petentium Missas, si pro ipsis non celebrentur quot petierunt dato sufficienti stipendio.

Hic aduerte quod Henriquez habet in fine citati 22. capituli. Capellanum cui pingue stipendium respondet pro paucis Missis, si impeditur sit, aut non sit aptus celebrare, obligationi satisfacere eadem Missas celebrando per alium data ei consuetæ elemosynæ, quantumuis minor sit, quod obuenit ipsi: quia reliquum sibi retinet titulo beneficij, quod beneficiario suo fructificat: dummodo tamen vitet ne Sacerdos cui dat, videns elemosynas de se tenues per vnâ Missam satisfaciat multis commendatis.

241. POSTREMUM DVBIUM EST, An ab Ordinario fieri possit lex, vt laici tantum, nec minus dent pro Missis aut alijs diuinis officijs celebrandis. Ad quod respondetur: quando nullum scandalum inde imminet, id licite interdum fieri posse: quia sicut laici possunt compelli ad

obseruandas laudabiles consuetudines, & ad dandas consuetas elemosynas post administratâ spiritualia ex cap. Ad Apostolicam; De simonia: ita etiam constitui licite potest, præsertim vbi Clerici inopia premuntur, vt non detur elemosyna solito minor aut iam alias taxata: non potest tamen constitui ne Clerici elemosynas minores solitis, accipiant pro administratione spiritualium; quia id esset liberalitati, pietati, & charitati aditum occludere: possunt enim Clerici in elemosynis sibi debitis in toto aut in parte remittendis liberales esse.

CAPVT XVIII.

De peccato simonia prout committitur in re annexa spiritali consequenter.

SVMMARIVM.

- 242 Quid beneficij nomine significetur, & quo modo ipsum sit spirituale.
- 243 Beneficium multis modis acquiritur in quibus potest simonia contingere.
- 244 Documenta de simonia quæ committitur in electione ad beneficium.
- 245 Resignatio quid & quotplex sit.
- 246 Resignatio facta in sanorem tertij quomodo sit simoniaca.
- 247 Ea l. c. potest in manibus Pape, non item in manibus Ordinarij.
- 248 Quando in resignatione beneficij contingat, vel non contingat simonia mentalis.
- 249 Non est simoniaca post resignationem beneficij factam pure & simpliciter in manibus superioris, rogare ipsam, vt illud certa persona conferat.
- 250 Renuntiationes quæ non valent facta col. re permutationis in manibus Ordinarij.
- 251 Simoniaca est resignatio beneficij facta cum reservatione pensio sine auctoritate Pape.
- 252 Quando committatur simonia tractando de pensione imponenda beneficio sub Pape b. n. plac. to.
- 253 Quando renuntiam committatur simoniam accipiendo temporale ea de causa.
- 254 Resignationes simoniace cum regressu, aut cum accessu, aut cum ingressu, quid sint, & in quo differant.
- 255 Renuntiatio quæ tantum est res, si vt potest propria auctoritate: non autem cum admixta habet quandam permutationem beneficij.
- 256 De ratione quæ cum beneficium de quo litigatur vnicum est, post pro illius renuntiatione, vel non potest aliquid accipi.
- 257 De bono pacis, & alia in sta. causa, ob quam auctoritate Prælati, pro renuntiatione litis aliquod temporal. accipi potest.
- 258 Ratio quæ non potest, & ratio quæ potest Prælati pensionem imponere cui ad iudicat beneficium litigiosum.
- 259 Quod talis pensio imponi possit ad vitam illius cui assignatur.
- 250 Conuenientia inter beneficij resignationem & permutationem: quodque hæc fieri nequeat sine Episcopi auctoritate.
- 261 Quis hæc re comprehendatur Episcopi nomine.
- 262 Permutationi beneficij, quatenus à permutantibus, tractatio de ea promitti possit.
- 263 Permutatione beneficij non facta sine Superioris auctoritate, illicita est ac simoniaca.
- 264 Beneficium tantum cum beneficio, potest permutari auctoritate Episcopi.
- 265 Beneficium simoniace obtentum aut aliter habitum sine titulo, non potest cum alio beneficio permutari.
- 266 De difficultate, An simonia committatur in beneficij permutatione, in qua inæqualitas per pecuniam reducitur ad æqualitatem.
- 267 De simonia quæ committitur in vsu iuris patronatus.
- 268 Quando sit aut non sit simonia beneficium conferre consanguineo.

- 269 *Simonia est iure diuino prohibita, vendere prouentus annexo iuri spiritali, quatenus tales.*
 270 *Quo modo fieri possit Papa auctoritate eorumdem prouentuum venditio seu alienatio.*
 271 *De annatis, quod non sit simonia eas exigere.*
 272 *De quindemis, quod nec in earum solutione sit simonia.*
 273 *Nec item in taxationibus & compositionibus que sunt pro expeditione litterarum Apostolicarum ad obtinenda beneficia.*
 244 *Pensio quid & quoruplex sit.*
 275 *Pensiones communes, seu que indifferenter tam laicis, quam Clericis conferuntur, sine simonia vendi possibile est.*
 276 *Non item Clericis proprie, seu qua illis ut Clericis sunt conferuntur.*
 277 *Earum alia dantur pro spiritali officio, seu ministerio: que sunt varia.*
 278 *Alia dantur pro beneficio Ecclesiastico: idque tribus modis.*
 279 *Nonnulla de iisdem notanda.*
 280 *Papa potest pensionem imponere super aliud beneficium resignatary, quam illud quod ei resignatur.*
 281 *Quomodo nec simonia nec iniuria sit clausula apposita in reservationibus pensionum ut soluantur, siue habitis, siue non habitis beneficij possessione.*
 282 *Quomodo labe simonia careat quod pensio auctoritate Papae redimatur anticipatis solutionibus.*

AD hunc locum spectat maxime, simonia quæ in beneficio Ecclesiastico committitur, tanquam ea quæ præcipuam difficultatem habet: ad quam minuendam faciunt quidem multa eorum, quæ antea in cap. II. & 12. generaliter dicta sunt de simonia; sed tamen supersunt adhuc multa: quæ complectemur explicatione aliquot questionum.

242. Cui præmittendum est primo, beneficij nomine significari ius percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis, Clerico competens ob diuinum officium. Vbi aduerte beneficium non esse fructus, seu prouentus qui percipiuntur ex reb. Deo dicatis: neque esse ministerium Ecclesiasticum, ob quod illi percipiuntur: sed esse ius illos percipiendi tanquam profectos ex reb. quæ fidelium pietate in Deum, oblatae sunt, & Ecclesie auctoritate instituta ad sustentationem ministrantium Deo Clericorum. Dicuntur vero dicata Deo seu consecrata in ipsius cultum & obsequium: quia id quod impenditur Clericis prout Dei ministeria obeant, Deo ipsi tribui dicitur.

Prænotandum est secundo, beneficij ius esse spirituale, prout vocatur in cap. Dilecto, De præbendis §. Procurator. Et ratio est, quod non nisi personæ Ecclesiasticæ, nec nisi ob ministerium Ecclesiasticum, nec nisi auctoritate Prælati Ecclesiastici detur; prout satis patet ex probato Ecclesie vsu. Vnde nulla controversia est, quin illud vendendo, simonia iure diuino prohibita committatur. De quo postea. Iam vero beneficium ius est spirituale, non quidem secundum suam substantiam, cum consistat in rebus temporalibus, puta in vino, tritico, & alijs eiusmodi percipiendis: sed quia annexum est spiritali eo nomine, quod in illo à quo habetur, ordinem Clericalem ac ministerium clericale præsupponat.

243. Prænotandum est tercio, multis modis beneficium acquiri: nempe collatione, præsentatione, nominatione cum institutione, itemque postulatione vel electione cum confirmatione: de quibus agendum est pluribus in sequenti lib. 30. tract. 3. qui erit de pertinentibus ad statum Clericorum.

Prænotandum est quarto, pro generali regula teneri: quod simonia committatur in beneficio quoties pro ipso habendo aliquid pecunia æstimabile promittitur aut datur, nempe si quis promittat, vel det aliquid tale ut nominetur aliquis, vel præferatur, vel postuletur, vel eligatur, vel instituat, vel confirmetur in beneficio, vel ut conferatur alicui beneficium, vel in alicuius fauorem resignetur, vel cum aliquo permutetur. Quæ regula manifestata est ex cap. Super eo, De transactionibus: immo ex

toto tit. De simonia: & ex 1. quæst. 3. apud Gratianum fere per totam, & aperte ex Concilio Trident. sess. 24. cap. 14. De reformat. Quibus ita prænotatis ad propositam explicationem aggrediendum est.

QVÆSTIO I.

Quomodo simonia committatur in electione ad beneficia.

244. **D**E hac re notanda sunt aliquot documenta. Primum est, Merito excusari à simonia eum, qui dat pecuniam ne eligatur indignus, relicto digno: non item eum qui dat ut eligatur dignior relicto minus digno: quando electio arbitrio eligentium tota relinquitur. Huius prior pars probatur: quia tunc intentio dantis censeri potest tantum esse impedire iniustitiam quæ committeretur eligendo indignum prætermisso digno. Posterior vero probatur: quia tunc intentio dantis non censetur esse impedire peccatum, quod nullum in eo est (cum digniorem tunc eligere, sit tantummodo consilij) sed facere ut dignior eligatur: quod nequit eo modo, sine labe simoniae: nisi talis pecunia detur ad redimendam vexationem: quæ conditio sufficit ad talem labem abstergendam, iuxta dicta in præced. num. 133.

Secundum est, Non modo temporale, sed nec beneficium licet promittere pro suffragio, seu voce electionis; ex cap. De hoc, extra De simonia: ubi id punitur pœna depositionis.

Tertium est, Simoniam esse, si quis alicui Ecclesie det sua bona ut eligatur in canonicum, etiamsi daret ut præbenda ex illis constitueretur: non autem si ea absque villo pacto offerret & simul rogaret in Canonicum admitti, sibi que permitti eadem bona pro præbenda retinere: atque eiusdem Ecclesie Clericis pure consentiant. Ita statuitur expresse in cap. Tua nos, De simonia. Adde talem bona sua donando Ecclesie, posse sibi reseruare aliquam partem fructuum, sicut & postulare concedi sibi ius patronatus.

Quartum est, non esse simoniam si quis ad beneficium eligatur & admittatur cum pacto ut soluat onera, & præster debita obsequia eidem beneficio imposita: hoc habetur ex cap. Significatum, De præbendis.

Quintum est, Simoniam committi, si electores sibi inuicem dicant: placeat tibi pro meo suffragium ferre, & ego pro tuo suffragium feram, vel aliud æquiualens. De qua re videndus est Sylu. in verbo, Simonia, quæst. 13. dicto. 4.

QVÆSTIO II.

Quomodo committatur simonia in resignatione beneficij.

245. **P**Rænotandum est, resignationem beneficij esse liberalem eiusdem dimissionem, factam in manibus Superioris, illiusve ad quem pertinet in eodem beneficio alium instituire. Quæ dimissio dicitur etiam, tum cessio, tum renuntiatio: vnde Summularij de illa agunt in verbo Renunciatio. Distinguitur autem in absolutam seu puram, & in conditionalem: quarum illa est, quæ in manibus Superioris fit, ut ipse cui voluerit beneficium resignatum conferat. Pro qua sumendo pecuniam, simoniam committi certum est, ex cap. Cum pridem De pactis. Videri possunt quæ Syluester habet in verbo Renunciatio quæst. 6. dicto 1. Conditionalis vero est duplex, vna quæ fit ex causa permutationis, de qua in sequenti quæst. & altera quæ fit in fauorem alicuius tertij, ut illi beneficium resignatum conferatur. De qua instituitur præfens quæstio. Ad cuius explicationem aliquot documenta proponemus.

246. Primum est, Resignationem beneficij factam in fauorem tertij, id est, adiecta conditione quod nec alias, nec alio modo fiat: non esse quidem simoniacam iure naturali & diuino: esse tamen iure positio, tanquam per ipsam prohibitam, ut iniuriosam rei spiritali.

Huius prior pars ex eo patet, quod talis renunciatio non sit venditio rei spiritalis pro temporali: quandoquidem pro nulla re datur, gratisque offertur: non tamen

men cui libet, sed solum ei personæ in cuius fauorem resignatur; quod non est contra Christi præceptum, Grati accepit gratis dare; quod nec iubet, nec prohibet dare vni potius quam alteri. Posterior vero, *quum habet Nauarr. in Enchir. cap. 23. num. 107. ad 10. cum pluribus aliis, quos refert & sequitur Suarez in memorato lib. 4. cap. 35. num. tertio*: confirmatur ex cap. fin. De pactis: vbi omne pactum & conuentio circa spiritualia dicitur debere omnino cessare: & ex cap. *Quæsitum*. De rerum permutatione: vbi dicitur, quod pactio circa spiritualia vel annexa spiritualibus labem simoniæ semper contineat. Adde quod ex Concilio Trident. sess. 25. cap. 7. De reform. & ex Canonibus qui ibidem in margine citati habentur: interdista sit in beneficiis species omnis hereditariæ successione: cuiusmodi aliquam talis resignatio continet. Et certe experientia docet plerumque fieri, vt ex resignationibus multa mala oriuntur, dum beneficia ad indignos relictis dignis perueniant: eo quod in illis resignandis præcipua ratio habeatur carnis & sanguinis.

247. Secundum documentum est. Prædictam renunciationem licite fieri in manibus Papæ. Ratio est, quod id sit tantum contra ius Canonicum, supra quod Papa potestatem habet. Adde quod idem à multis sæculis secundum Romanæ curiæ stylium, sit seruatum teste Nauar. loco cit. vbi & notat Gregorium XIII. cepisse nihilominus ab eo recedere: etiam si permitteret vt simul cum renunciatione vnus, præferretur petito alterius, cui renuntians vellet beneficium conferri.

Tertium documentum est. Eandem resignationem in manibus Ordinariorum fieri, prohibitu esse non solum stylo curiæ Romanæ, sed etiam iure communi. Hoc ex glossa ad cap. Ex parte 1. De officio delegati habent Nauar. loco supra memorato, & Rebuffus in praxi beneficiorum par. 3. tit. De pura resignatione: per cap. Quam pio 1. quæst. 2. & cap. Cum pridem, & cap. fin. De pactis: quibus prohibetur omnis conditio, conuentio, & pactio in beneficiis Ecclesiasticis. Inde enim sequitur, Prælatos Papæ inferiores, qui violationem iuris communis (*cui ipsi quoz. subiciuntur, ex cap. Cum inferior, De maiorit. & obedien.*) purgare nequeunt: non posse admittere resignationem beneficii factam sub ea condicione, seu pacto, vt tali vel tali conferatur: adeo ut beneficium sic acceptum, tanquam per simoniam collatum, possit à Papa impetari, vt ibidem in fine Rebuffus habet, concludendo contra Staphileum, talem resignationem fieri non posse. Idem contra Sotum tenens Suarez in sequenti num. sexto; in confirmationem adfert perpetuam Ecclesiæ consuetudinem, quæ habet vt inferiores Prælati non admittant tales renunciations. Id quod argumento est reseruari Papæ, siue cuius proinde licentia (*vt idem ibid. tractat à num. 11.*) si ipse inferior, cum tali condicione renunciationem acceptans, conferat beneficium, collatio erit nulla tanquam facta à non habente sufficientem auctoritatem. Erit item nulla, si contra acceptet quidem renunciationem, sed reiecta condicione resignantis, beneficium conferat alij quam ei in cuius fauorem resignauit; quia per talem renunciationem beneficium non vacat, donec adimplera sit conditio; sub qua, & non alter, talis voluit se priuare eodem beneficio. Videri potest idem author.

248. Quartum documentum est. Ne mentalem quidem simoniam esse, si in manibus Ordinarij resignatio pure simpliciter que fiat: adeoque sine vlla condicione, vel pacto expresso aut tacito: quantumcumque fiat ea intentione, vt detur certæ personæ. Istud est Nauar. in Enchir. cap. 23. num. 107. ex communiter recepta glossa ad cap. *Ordinationes* 1. quæst. 1. verbo. *Pretia*. Estque Diui Anton. 2. par. tit. 1. c. 9. §. 11. Item Sylu. in verbo Renunciatio quæst. 6. dicto 2. Tab. eodem verbo num. 4. & Armillæ nu. 3. Confirmatur vero, quia ibi non est voluntas percipiendi aliquid pecuniæ æstimabile pro re spirituali. Si quis tamen haberet intentionem resignandi beneficium in manibus Ordinarij, non simpliciter, sed cum pacto vt conferatur certæ personæ, simonia est mentalis, saltem positiua: vt sufficienter probatur ex iuris antea memoratis, prohibentibus pacta pro spiritualibus obtinendis. Quam simoniam pecca-

tum esse mortale Nauar. exprimit in fine eiusdem tit. 107. Et ratio esse potest, quod iniuriola sit Ecclesiæ; in qua foedere potest perniciosam in beneficiis successione, quasi hereditariam.

249. Quintum documentum est. Non esse simoniam, nec illicitum in foro conscientiæ, quidquid sit de foro externo; si post resignationem pure ac simpliciter factam in manibus Ordinarij resignans oret eundem Ordinarij, vt beneficium resignatum conferat alicui certo, qui dignus sit. Istud etiam habet Nauar. in eodem num. 107. ad 10. & in lib. 5. consiliorum tit. De simonia consil. 36. & 38. Et confirmatur; quia id non est contra ius naturale vel diuinum: cum tota res sit relicta arbitrio eiusdem Ordinarij: ita ut liberum ei sit cuius idoneo illud conferre: id quod, ipsum resignandi verbum importat. Nec etiam est contra ius canonicum cui tantum repugnat resignatio facta cum pacto & conuentione. De qua tota re latius Suarez in eodem cap. 35. num. 15. & deinceps; additis nonnullis, quæ comprehenduntur aliquot sequentibus documentis.

250. Sextum igitur, de quo ille in num. 18. Non valere renunciations, titulo ac colore permutationis factas coram Ordinarij: vt si ego renunciem in fauorem tui nepotis, & tu in fauorem mei: quia licet videatur quædam permutatio, non est tamen pura, sed mixta cum resignatione in fauorem tertij; ad quam approbandam non est Ordinarij data potestas iuxta antedicta.

Septimum est, de quo idem num. 19. & 20. Non esse licitum permutationem fingere, vt renuntiatio quæ fit in gratiam tertij ab Episcopo acceptetur tanquam permutatio. Nam id aperte iniuriolus est, tum Ecclesiæ contra cuius canones per apparentem permutationem, vult quis reddere validam simplicem renunciationem in fauorem tertij factam: quam nullam esse idem ius decernit: Tum etiam Episcopo qui tu piter decipitur, dum putat se acceptare renunciationem factam gratia permutationis, & reuera acceptat simplicem, in fauorem tertij. Vnde fit vt talis renuntiatio sit nulla, *vt pote que fit sine sufficienti auctoritate*, nec etiam valeat collatio consequens: quia licet ad eam Episcopus sufficientem habeat potestatem: in eam tamen non consentit sufficienter, ignorantia impediente. Immo etiam si hæc abesse illa non valeret: eo nimirum nomine, quod beneficium conferri non possit, nisi vacet: & in tali casu cum renuntiatio sit nulla, non inducit vacationem.

251. Octauum documentum est, quod insinuat à Nauar. in cit. num. 107. ad 7. Simoniacum esse, resignationem beneficii, quæ sit reseruata pensione sine auctoritate Papæ. Hoc ab omnibus receptum esse notat Suarez. Et probatur tum ex cap. Cum Clerici. De pactis; tum ex eo quod pensio sit res pure temporalis: vt pote quæ solum est onus quoddam pecuniarium: nimirum obligatio numerandi certam pecuniam, imposita beneficiario antequam ipsum conferretur. Quam obligationem aduerte non habere rationem pretij; quia non imponitur beneficiario ad compensationem faciendam: sed imponitur beneficio antequam conferatur, quod ita oneratum transit ad ipsum beneficiarium. Id quod non est natura sua illicitum: ideoque fieri potest Papæ auctoritate: qui non subest Ecclesiasticis sanctionibus.

Quod autem in hac re dicitur de pensione, pari ratione dicendum est de omni alio onere quod sit æstimabile pecunia. Vnde, vt Suarez ipse bene monet in fine nu. 23. in beneficii renunciatione facta in manibus Papæ cum condicione pensionis, cauendum est ne priuatim, & sine eiusdem Papæ approbatione, adiciantur onera quæ non sint inclusa in pensione ipsa: quale esse potest: quod pacto antecedente, is qui beneficium acceptus est obligetur ad dandam laicam cautionem de pensione soluenda: aut ad dandam aliquam anticipatam solutionem. Item quod is qui habuit beneficium litigiosum, & multas expensas fecit litigando, atque illud tandem obtinuit, renuntiat eidem in fauorem tertij; sub condicione vt is tales expensas sibi refundat: quod quidem constat esse onus pecuniæ æstimabile: nec per se, nec per accidens coniunctum bene-

ficio, aut illius collationi. Vnde fit, vt pro his illud subire, non sit satisfacere obligationi beneficio annexæ: sed pretium pro eo soluere; quia tales expensæ factæ sunt tantum in commodum illius qui litigabat, neque is cui postea beneficium collatum est, talium fuit causa: & ideo nullo iure tenetur ad earum solutionem; itaut ab eo nulla alia ratione petantur quam compensationem renunciationis beneficij factæ in ipsius gratiam: perinde ac si lis antea fuisset de domo, quam quis vendens exigeret ultra iustum pretium expensas quas fecisset in litigando. Nam quia nullo iure ei debentur, merito censetur non alia ratione eas petere, quam in compensationem venditionis domus: quod sicut iniustum est, sic & illud, est simoniacum, naturali etiam simonia: quam non modo Episcopus, sed nec Papa purgare potest. Licet possit pensionem imponere, aut partem aliquam fructuum in sustentationem, renunciati assignare: vel alio modo ei consulere: quod & licite possit, etiam si expensæ non præcessissent.

252. Nonum documentum est, quod tangit Iacob. à Graphis in lib. 2. Decis. dur. in fine cap. 96. Simoniam etiam esse cum tractatum est de pensione imponenda cum consensu Papæ: & superaddita est conuentio de ea extinguenda: nec quando beneficium ab eodem Papa impetratur, de tali conuentione facta est ei mentio. Nam cum omnis conuentio in adeptione beneficij contraria sit iuri Canonico est ex cap. finali De simonia, purgari debuit autoritate ipsius Papæ: quod fieri non potuit ipso eam ignorante. Vbi nota obiter ex Nauar. in lib. 5. constit. De simonia consil. 49. conuentionem factam sub beneplacito Papæ non purgari donec Papa eam actu probarit: ideoque perinde committi simoniam adimplendo conuentionem ante habitam Papæ approbationem, ac implendo non factam sub ipso Papæ beneplacito. Adde etiam ex Sylu. in verbo Renunciatio qu. 6. dicto 3. esse quidem simoniam si quis pro pecunia, vel pensione ex pacto soluenda, renunciaret literis Apostolicis De prouisione beneficij sibi acquisitum: non esse tamen simoniam si ex officio Iudicis vel bonorum vitorum interuentu pure renunciaret, & aliquid commodum temporale sibi ab altera parte de honestate, misericorditerve oblatum recipiat: prout deduci potest ex cap. Sane, De renunciatione.

253. Decimum documentum est. Simoniam committere eum qui pro temporali commodum recipiendo, renunciat liti super beneficio Ecclesiastico aut alio spiritali. Hoc habent in verbo Renunciatio Angelus num. 9. Tab. num. 5. Sylu. in cir. qu. 6. dicto 4. & volunt id procedere quantumcumque dictum commodum exigat ratione expensarum & sumptuum, quos fecit in procurando tali Beneficio litigioso. Probatur autem ex cap. Cum pridem, De pactis. Addunt iidem ex Innocentio & Hostien. (de quo plenius in sequenti docum. vltimo) non esse simoniam si autoritate Superioris compositio fiat, & propter bonum pacis detur aliquid renunciati. Item si compositio fiat autoritate Iudicis, aut etiam alicuius boni & honesti viri constituti Iudicis arbitri, in quem à partibus litigantibus facta sit compromissio ad bonum pacis. Hæc confirmantur ex cap. Nisi essent, De præbendis. Subiungunt iidem consequenter pecuniam dare alicui ne super re spiritali, vt *super beneficio*, litem excitet, non esse simoniam, si dans habeat ius quæsitum in eadem re spiritali, & pecuniam det pro redimenda vexatione. Esse vero simoniam, si vel nullum habeat ius acquisitum ad talem rem, vel dubium sit an habeat iam acquisitum, necne. Ad quod confirmandum faciunt dicta in præcedenti cap. 11. quæst. tertia, dub. tertio.

254. Vndecimum documentum est. Inter cæteras resignationes in fauorem tertij factas, damnari maxime per factos Canones (vt patet ex Concil. Trident. sess. 25. cap. 7. De reformatione, & ex Canonibus qui ibidem in margine notati habentur) eam quæ fit cum regressu aut cum accessu, aut cum ingressu: fit vero cum regressu, quando quis resignat beneficium, & facultas ei datur, vt ipse si resignatarius præmoriatur, redeat ad beneficium resignatum, habeatq; in eo ius pristinum. Fit autem cum accessu quan-

do quis impeditus est obtinere beneficium: vel ob ætatis defectum, vel ob censuram Ecclesiasticam aut irregularitatem, vel ob aliquod crimen; daturque ei facultas, vt post legitimam ætatem, vel absolutionem à censura, vel dispensationem in irregularitate, vel purgationem à crimine, accedere possit propria autoritate ad ipsum beneficium & illud habere. Fit demum cum ingressu, quando quis beneficium resignat ante acceptam illius possessionem, daturque illi facultas, vt si resignatarius præmoriatur, resignans accipiat propria autoritate suum beneficium resignatum, & intret in possessionem illius.

Vnde aduerte differentiam inter tria illa: nimirum, quod regressus supponat plenum aditum ad beneficium resignatum. Accessus vero & ingressus non supponant, sed ingressus supponat aditum tantum ex parte, quandoquidem non supponit aditum ad possessionem beneficij: & accessus nullo modo supponat aditum, sed potius exclusionem illius per impedimentum Canonicum, quo ponitur obex consecutioni beneficij. Atque de his Rebuffus notat in praxi beneficiorum. 3. part. tit. De regressibus: si fiant ex causa publicæ utilitatis, vt scilicet melius deseruiatur Ecclesiæ, fauorabiles esse, & ampliandos: si minus damnabiles esse & reprobandos.

Tanquam documentum vltimum addi potest de renunciatione beneficij super quo litigatur primo si renunciatio sit liti tantum eam fieri posse propria autoritate, vt cum duo sibi mutuo litem mouerunt super beneficiis quæ possident: & inter se conueniunt, vt vno simpliciter renunciante liti alter simili modo renunciaret, itaut vterque sine onere nouo perueiret in sua possessione, totaque res maneat in suo statu. Ratio vero est quia id non est de se illicitum nec iure canonico sic prohibitum vt opus sit autoritate Superioris purgari.

Secundo, si cum renunciatione liti coniuncta sit renunciatio beneficij, vt si in proposito casu litigantes transigant, vt vicissim alter alterius beneficium accipiat, tunc opus esse autoritate Superioris ratione permutationis beneficiorum quæ interuenit. Ea enim est pactio iure canonico prohibita per cap. finale De pactis: ideoque eget purgatione facta per autoritatem Superioris: qui esse potest non modo Papa: sed etiam Ordinarius, vt ante notatum est ex cap. vnico De rerum permutat. in 6. Idem iudicium est, si lis sit super plura beneficiis, & litigantes transigant inter se vt vnus vnum beneficium pacifice possideat & alter alterum. Nam & in eo cernitur quædam ratio permutationis. Deinde cum ius vtriusque sit dubium, consentaneum est autoritate Superioris ad quem pertinet collatio transactionem fieri: cum contingere possit vt alterutrius, nullum ius sit de facto: quod alter ei autoritate propria dare non potest.

Tertio, si de vno tantum beneficio contendatur & pro liti renunciatione (quia illud diuidi nequit) detur aliquid aliud beneficium: vt cum litigans pro beneficio pingui colliganti offert beneficium minus, vt renunciaret liti: quia in tali casu cernitur quædam ratio permutationis, debet autoritas Superioris sicut in præcedentibus interuenire: aut si rationem permutationis neget, debet concedere rationem resignationis in fauorem tertij: quæ ante diximus requirere autoritatem Papæ.

Quod si in eodem casu detur aliquid temporale: vel datur ex sola honestate & misericordia, post pure factam renunciationem: & tunc non esse necessarium Superioris autoritatem, dubium non est; quia cum non modo naturali sed nec canonico iure id prohibitum sit, non eget ipsius Superioris purgatione. Vel datur vt pretium, quod ne Papæ quidam autoritate licitum esse potest tanquam iure naturali & diuino damnabile ac simoniacum. Vel datur alia iusta de causa tanquam onus rationabiliter subeundum: de quo iudicare non relinquitur voluntati litigantium: qui solent intendere propria utilitati, maxime temporali: sed committitur prouidentia Iudicis, qui ratione officij præsumitur intentionem habere rectam. Et cum in tali causa constitutus sit tanquam distributor, ei conceditur vt vtrique parti prouidere possit de fructibus beneficij, prout visum fuerit magis expedire,

propter bonum pacis & utilitatem; iuxta cap. Nisi, De præbendis.

357. Quo pacis & utilitatis nomine vt Suarez notat in *tractat. 3. De religione lib. 3. cap. 51. nu. 22.* intelligitur commodum illud temporale, & ideo pretio æstimabile, quod litigans consequitur per pacem cum colligante constitutum: tanquam liberatus à magnis incommoditatibus quas adferre solent lites. Qui & addit in tali impositione oneris temporalis eidem commodum correspondentis, Iudicem posse ratione aliquam habere iustitiæ & æquitatis, ob quam beneficiarius merito debeat illud sustinere: qualis in eo cernitur, quod Clericus suo iuri renuntians patitur necessitatem alimentorum: ad quæ recipienda ex tali beneficio, possit iustam causam habere, ratione illius iuris etiam si dubij. Item quod multos labores susceperit, magnas expensas fecerit, aliasque incommoditates in prosecutione causæ perpessus sit. Quæ rationes cum temporales sint, expendi possunt à Iudice, vt aliquid temporale ad iudicet litiganti qui renuntiat liti.

Quod autem hæc habeant locum in Iudice arbitro, seu in quem litigantes compromiserint, vt rem componeret Doctores consentire per cap. 2. De arbitris, notat idem Suarez in sequenti num. 24. qui & rationem addit: quia manifesta iniustitia committeretur: eum beneficio qui ius in illud habuerit priuando sine compensatione iure concessa ob bonum pacis, aliamve iustam causam. Admonet quoque idem ibidem, supponendum imprimis esse tale arbitrium compromitti non posse nisi in Clericos, quandoquidem materia & persona sunt Ecclesiastica, eosque viros prouidos & honestos quorum ordinatio nec suspecta esse, nec malum exemplum habere queat: iuxta cap. Nisi, De præbendis. Quod & ratio dicitur: quia illud munus est graue: requirens auctoritatem conferendi beneficium: in tali casu iure concessam in eodem cap. cum fieri possit, vt titulo existente dubio, beneficium adiudicetur ei qui in rei veritate non habet illum: ideoque arbitrando conferendus sit ei, vt censeatur bene sufficienterque prouisus.

358. Cæterum licet intelligere ex dictis, octauum documentum, in quo dictum est simoniam esse resignationem factam cum reservatione pensionis sine Papæ autoritate; restringendam esse ad casum in quo partes de beneficii resignatione inter se tractantes in ordine ad consensum & ordinationem Prælati, conueniunt vt resignatione beneficii fiat cum onere soluendi ex eo pensionem. Cuiusmodi tractatio reprobat iure canonico in cap. Constitutus cap. Præterea & 1. 2. De transactionibus, & in cap. Cum pridem De pactis: ideoque à Prælato qui tenetur eidem iuri se conformare, admitti non potest. Secus est vero, si partes nihil prius inter se de pensione tractarint: sed rem totam Prælati arbitrio componendam reliquerint. Nam is arbitrio suo, modum eum compositionis potest constituere, vt vnus retineat beneficium de quo litigatur, & pensionem de illo soluat colliganti. Quod eidem Prælato tunc licitum esse ob bonum pacis Doctores quos refert *Gigas de pensionibus quest. 6. num. 3. & 4.* colligunt ex verbis illis citati cap. Nisi. Quod autem ordinatum est circa reliquum, vt ipse viginti libras de redditibus Capituli, & quadraginta de prouentibus prioratus, percipias annuatim: hoc secundum prouidentiam intelligitur esse præceptum ex arbitraria potestate. Non est autem existimandum, in eo compensationem iuris spiritualis fieri, pro temporali onere, quod illicitum est ex cap. 2. De arbitris, & ex cap. finali De rerum permutatione: sed Prælatum concessione iuris, per suam prouidentiam iustus de causis separare à fructibus beneficii certam portionem, & alteri eam applicare.

259. Versatur autem in dubio, An talis pensio imponi possit ad vitam eius cui assignatur: an solum ad vitam personæ cui beneficium attribuitur. Hoc tractat Suarez in eodem cap. 51. num. 18. sequiturque sententiam eorum qui existimant imponi posse ad vitam eius cui assignatur: eo quod usus communis declarauerit id esse magis conforme iuris ad idemque faciat, quod in cap. De cætero De transactionibus dicitur pensionem impositam per transactionem iuridicam sine auctoritate Episcopi, non excedere vitam

eius cui est imposita. Vnde per argumentum à contrario inferri potest, auctoritate Episcopi talem imponi posse quæ vitam eiusdem excedat, si que ad vitam eius cui assignatur. Nec obstat memoratum cap. Nisi: in quo contrarium satis aperte insinuari videtur: quia in casu illius, pensio non erat imposita auctoritate Episcopi; sed aliorum arbitratorum iudicio: sicut & in illo cap. De cætero, & in cap. 3. De collusionione detegenda.

QVÆSTIO III.

Quomodo de simonia committatur in permutatione beneficiorum.

260. MAGNAM habet conuenientiam cum resignatione permutatio beneficiorum, cum nihil sit aliud quam mutua, & reciproca beneficiorum resignatio, facta vt mutuo alter, beneficium obtineat alterius. Nec enim qui beneficium permutat, ius suum transfert in alterum, vt fit in aliis permutationibus; sed ius suum cedit, & resignat in manu collatoris, vt is illud alteri conferat, ita vt non sit tam permutatio, quam duplex resignatio, cum duplici collatione. Cæterum ad propositæ quæstionis, sicut ad præcedentis explicationem, aliquot documenta trademus.

Primum esse potest: quod in permutatione beneficiorum non committatur simonia iure diuino, sed iure tantum canonico prohibita: nisi fiat ob pecuniam, in pretium illius datam. Atque non committi iure diuino probatur; quia non aliter quam dando temporale in pretium rei spiritualis, committitur simonia iure diuino prohibita. In permutatione autem beneficiorum datur solummodo ius spirituale vnus, pro alio simili iure spirituali alterius. Committi vero simoniam iure canonico in eodem casu (prout expresserunt Nauarrus in *Enchir. cap. 23. num. 100. vers. 3.* & à Victoria in *relektione priore De simonia num. 17.*) patet ex cap. Quæritum: & ex cap. Cum olim & ex cap. Cum vniuersorum De rerum permutatione. Quod intellige tunc tantum contingere, cum talis permutatio sine Superioris auctoritate facta fuerit; prout notat glossa ad citatum cap. Quæritum verbo Non possunt, iuxta textum ibid. §. Si autem, & cap. Inter cætera De præbendis. Ex quibus locis, & clarius ex cap. vnico De rerum permutatione in sexto) patet adhuc Superiorem illum esse posse, non modo Papam, sed etiam Episcopum.

Cuius nomine qui comprehendantur, copiose diserit Suarez in citato lib. 4. cap. 32. Contenti enim sunt pro praxi notare primo, quod ille aliis citatis habet num. ii. nomine Episcopi intelligi eum qui habet iurisdictionem Episcopalem, etiam si non habeat Episcopalem dignitatem: vt Capitulum sede vacante: & Abbas exercens in suos, illa quæ sunt officij & curæ Episcopalis, non requirentis consecrationem Episcopalem: cuius generis esse actionem permutationis beneficiorum, dubium non est.

Mouetur autem difficultas, quam idem author consequenter tractat, An eodem nomine comprehendantur alij Prælati, qui eisdem iurisdictionem non habeant: ad ipsos tamen spectat collatio beneficiorum permutandorum: adeo vt ipsi possint eorum permutationem sufficienter approbare, neque ad id sit opus interuenire Episcopi auctoritatem. Censet vero, pro solutione distinguendum esse: vt vbi Prælati, ad quem pertinet collatio, consuetudinem habuerit approbandi permutationem beneficiorum suæ collationis, illam nihil amplius requirere tanquam factam Episcopali iurisdictione, quam ad eum actum, tali Prælato per prescriptionem acquisita sit. Vbi autem non est consuetudo, quæ tale ius prescriptione acquisitum indicet, requiri auctoritatem Episcopi approbantis permutationem, & conuentionem partium; sine qua approbatione censetur simoniaca: ex cap. Quæsitum De rerum permutatione. Non poterit tamen ipse Episcopus procedere ad collationem eorundem beneficiorum, nisi de consensu illorum Prælatorum ad quos ea pertinet; ac etiam patronorum, si sint beneficia iuris patronatus.

252.

Secundum documentum est: Volentes permutare beneficia, posse absque simonia labe tractare de tali permutatione faciendâ, & concludenda beneplacito, & auctoritate Superioris, ad quem pertinet permutationem ipsam approbare. Hoc (etiam si contradixerit Hostiensis) tenendum esse cum aliis, notat Syluester verbo Permutatio 2. q. 5. Addens ne quidem tunc labem eam, permutantes incurere, cum permutationem concluderint obligando se ad standum conventioni inter se factæ: dummodo fecerint, non quidem simpliciter, & absolute, sed sub expressa conditione, si Superiori placuerit. Talis enim conclusio nondum habet vim contractus validi, cum suspendatur usque ad Superioris consensum. Quod vero per cap. finale De pactis, & per alia in præcedenti documento citata, damnatur conventio & pactio in beneficiorum permutationibus: debet intelligi de ea quæ sic concluditur priuata permutantium auctoritate, ut auctoritatis Superioris nulla ratio habeatur, neque ad illius officium exigendum conclusio ordinetur. Et certe quod inter se tractare de beneficiorum suorum permutatione, non sit illicitum beneficiariis, satis constat ex eo, quod Superior beneficium permutationis causa in manibus ipsius resignatum, alteri quam eicum quo de permutatione faciendâ conuentum est, conferri nequeat: ex Clemen. unica De rerum permutatione. Sicut igitur permutatio ipsa est licita, erit quoque tractatio, quæ eam tanquam medium necessarium præcedere debet.

Quam doctrinam Suarez approbat in memorato cap. 32. num. 7. mouet præter ea dubium: An in tali tractatione liceat permutantibus obligare se, ad perseverandum in sua conuentione, donec ea præsentetur Superiori, si que recuset eidem consentire. Respondet autem affirmatiue: quia talis conuentio non est de permutatione beneficiorum, nisi iuxta iuris concessionem; totaque consistit in mutua promissione perseverandi in concordia inter eos facta: quæ de se bona est, nec vitiat ex obiecto: cum ut supponitur, sit de eo, quod iura permittunt: puta de permutatione faciendâ secundum beneplacitum eius Superioris, cuius est illam approbare aut reprobare.

Tertium documentum est: Beneficiorum permutationem factam sine Superioris auctoritate non tantum simoniacam esse iure positiuo, ut ante habitum est: sed etiam esse de se illicitam. Istud satis indicant verba illa cap. penult. De rerum permut. Licet ipsi per se de iure non possent Ecclesiastica beneficia permutare. Et confirmatur: quia permutatio beneficiorum includit eorundem ut resignationem, sic & nouam collationem: quam facere priuata auctoritate, est iniuste sibi usurpare ius Superioris, ad quem ea pertinet; ut ad dispensatorem auctoritate Apostolica constitutum: non modo spiritualium, sed etiam temporalium bonorum illius Ecclesiæ cui præficitur. Accedit quod permutatio beneficiorum requirit illorum, tum renuntiationem, quæ fieri debet in manu Superioris iuxta textum expressum in cap. Admonet, De renuntiatione: tum nouam collationem iuxta textum item expressum in regula 1. De regulis iuris extra. Adeo ut verum sit, non posse permutationem beneficiorum fieri propria permutantium auctoritate. De quo Suarez in fine eiusdem cap. 32.

264.

Quartum est: Non posse absque simonia (saltem positua seu prohibita iure canonico) permutari beneficium cum pensione vel patrimonio ad cuius titulum Clericus est ordinatus, neque cum iure decimarum, vel cum iure patronatus, vel cum remobili benedicta aut consecrata, puta calice, auribus, cuius est usus in sacro ministerio, vel cum iure ad beneficium, quod non sit ius in re, sed tantum ad rem, per accessum, vel regressum vel electionem, vel præsentationem, vel aliam nominationem. Istud est Nauarr. in Enchir. cap. 23. num. 100. vers. 3. Quod extendit ad permutationem iuris ad rem, cum simili iure, aut cum beneficio siue iam quæsito, siue adhuc vacante. Patet autem ex cap. Cum pridem. & cap. finali De pactis, in quo omnis pactio & conuentio pro spiritualibus obtinendis, prohibita est: adeo ut ipsa fieri nequeat absque Papæ dispensatione. Imo ne cum ea quidem, si id quod datur in com-

mutationem beneficii sit quid temporale, nisi quod decet exceptio in permutatione beneficiorum: quæ in cap. Quæsitum De rerum permut. & in cap. vnico eodem tit. in 6. permittitur fieri auctoritate Episcopi.

Quibus in locis beneficii nomen esse intelligendum proprie, non autem extendendum ad illa memorata, quæ non nisi improprie, beneficia cenferi possunt: bene ostendit Suarez in tract. 3. de relig. lib. 4. cap. 33. præsertim num. 7. & 8. Qui legendus est pro plena totius huius rei notitia: additis iis quæ idem habet in præced. cap. 31. à num. 16. Nam in iis immorari nimis longum esset nec pro praxi est omnino necessarium, cum constet esse in ea re tenendum certum, & relinquendum incertum; sicut est id, quod nititur tantum interpretatione verborum, qua transferuntur à propria sua significatione: sicut transferuntur nomen beneficii accipiendo ipsum in sensu quo ante memorata significat.

Quintum est: Eum qui beneficium simoniace obtentum, aut aliter habitum sine titulo, permutat in manibus legitimi Superioris, cum alio beneficio: nullum ius acquirere ad idem beneficium. Hoc habet Sylu. in verbo Permutatio 2. quæst. 13. conclus. 6. Et probatur: tum quia ex præcedenti documento, is qui permutat beneficium, debet ius quæsitum in eo habere, iuxta illud in cap. vnico De rerum permut. Secundum formam iuris sua beneficia permutare volentes. Nam vox (sua) significat ius quæsitum habere: tum quia Prælati conferens beneficium causa permutationis non confert simpliciter & libere, sed ob aliud dimissum: tum deum quia res aliena permutari non potest ex lege 1. §. 3. ff. De rerum permutatione. Beneficium vero, cuius non habetur iustus titulus, alienum est.

Sextum documentum est: Certum esse quidem simoniam committi quando permutando beneficium dignum cum minus digno (ut decanatum cum canonicatum simplici) datur pecunia in compensationem inæqualitatis illius spiritualis: quia nihil ad simoniæ labem contrahendam refert, an decet pretium pro re spirituali, siue in partem siue in totum. Nihilominus difficultatem esse, verum simonia committatur dum fiunt duo contractus: prior quidem, quo beneficia simpliciter & libere permutantur, nulla habita ratione possessionum eis admixtarum: posterior vero, quo permutatur ea ipsæ possessiones; quæ cum temporales sunt, possunt per temporale datum & acceptum, reduci ad æqualitatem. Atque talem reductionem factam per tractatum huius posterioris permutationis licitam esse, aperte sentiunt Sylu. in verbo Permutatio 2. quæst. 6. Angelus in eodem verbo num. 6. Tabiena in verbo Beneficium 3. num. 18. & in eam sententiam propendent Caiet. 2. 2. quæst. 100. art. 4. & Nauarrus in Enchir. cap. 23. num. 100. vers. 3. in fine: quorum fundamentum est cap. Ad quæstiones De rerum permut.

Illicitam vero esse indubitatè asserit à Victoia in prior parte relectionis De simonia numero 17. sub finem. Cuius fundamentum est, quod alioqui, si quis permutaret præbendam non habentem redditum, cum habente redditum ducentorum aureorum, posset dare ei mille aureos ob alium beneficium inæqualitatem: quod dicere est beneficia ipsa venalia facere: cum id pertinet ad dicere pecuniam dari posse pro beneficii renuntiatione in compensationem emolumentorum temporalium quæ habet admixta. Eamdem sententiam pluribus aliis in eam citatis in sequenti cap. 34. num. 6. Suarez præfert præcedenti. Ratio vero est, quod talis permutatio sine simonia iure diuino prohibita fieri nequeat nisi possessiones ipsæ à beneficio, iure ve spirituali cui coniunctæ sunt, separentur. Nam manente admittione: is qui vnum vendit, nihil inuenditum relinquit, iuxta cap. Si quis obiecerit prima quæst. 3. nempe vendit quoque spiritale, cui est admixtum consequenter seu tanquam suo principali: ad quod faciunt dicenda in sequenti num. 269.

Iam vero solus Papa potest eiusmodi separationem facere; tanquam eam, quæ etsi non repugnet iuri naturali, repugnat tamen iuri canonico, prohibenti diuisionem in beneficio fieri: ut patet ex toto titulo ut beneficia sine diminutione conferantur. Extra: satis indicant, tum verba

illa

illa capituli Nisi essent De præbendis. Ne forte circa proventus, aliqua videatur facta sectio prioratus: tum etiam communis praxis ac stylus Romanæ curiæ. Cum igitur Papa non adstringatur canonicis legibus, tanquam earum conditor, aut parisi authoritatis: cum conditore: adstringantur vero ceteri Prælati tanquam subditi; mirum non est quod illi in re proposita conceditur, istis negari. Quare de re ad scholasticam eruditionem accommodate pluribus Suarez in toto eodem cap. 34. Sed pro praxi ista paucis dicta nobis sufficere possunt.

Tantum addendum est cap. Ad quæstiones, in quo prior sententia fundatur, non aduersari huic doctrinæ: quia ex eo tantum habetur permutationes non sunt de seilicet: ita nec permutationes possessionum eis annexarum, etiam quando refunditur certa pecuniæ quantitas pro valore maiori vnius quam alterius, quoad temporale sumptum præcise, & seorsum à spiritali iure cui admiscetur: sicut quando calix cum calice permuat, temporale quod in illo maioris valoris est compensatur pecunia nullo respectu habito ad consecrationem: quod quidem non est prædictam beneficiorum permutationem Ordinario ita permittere faciendam: vt tuto & clare indicari, tenerique valeat superfluum esse ad Papam pro ea recurrere.

QVÆSTIO IV.

Quomodo simonia committatur in aliis spectantibus ad beneficia.

Ad huius, vt ad præcedentium explicationem, aliquot documenta proponemus pro praxi.

Primum est: Simoniam committi quoties patronus pro præsentatione, vel nominatione ad beneficium Ecclesiasticum, temporale commodum accipit. Ad quod facit cap. Præterea primi, De transactionibus. Et confirmatur: quia sunt actiones spiritualibus annexæ, perinde ac ius patronatus, cuius sunt proprius vsus: quod quidem ius esse spiritali annexum, nec vendi posse expressum est. Extra De iure patronatus cap. De iure: lateque tractat Suarez in præced. cap. 28.

Committi etiam simoniam cum pactum sit de beneficio resignando, quando, & in cuius fauorem patronus voluerit: aut pactum de pensione soluenda ei cui ille voluerit. Istud patet per ea quæ dicta sunt in præced. cap. 11. de simonia confidentiali num. 177. & seq. Committi præterea, cum quis ordinatur præsentationem alicuius patroni cum pacto nihil petendi ab eo, ex cap. Si quis. De simonia. Committi denique, si quis habeat ius patronatus litigiosum, & cum cauidico paciscatur se nominaturum ipsum, si causam sedulo ac diligenter agat. Hoc habetur ex cap. Cum essent De simonia: & patet quia in eo temporale commodum accipitur pro re spiritali: sedulitas enim illa, & diligentia, res est pretio æstimabilis.

Secundum documentum est: Non esse quidem de se simoniam conferre beneficium consanguineo, vt in eodem, cap. 11. quæst. 3. dub. 7. habitum est; esse tamen si conferatur alteri, non in solum bonum ipsius, sed vt conferens inde prouideat de aliquo temporali comodo collateralis consanguineis: aut si consanguineo conferatur ad hoc, vt conferens magnificetur, vel fiat potentior, vel exaltetur ipsius parentela, vel aliud simile commodum accipiat: quoniam id est in collatione spiritalis spectare temporale. Ita Syluester habet in verbo Simonia quæst. 13. dicto 6. Cætera ex quibus iudicandum est de simonia commissa in collatione beneficij, satis nota esse possunt ex traditis in eadem quæst. 3.

Tertium documentum sit. In beneficiorum prouentibus committi simoniam, iure etiam diuino prohibitam si quatenus vnum quid ex illis, & ex iure exigendi illos ob ministerium Clericale, constat aliquid temporale accipiar. Ita expresse post Caietanum tenet Nauarrus in *Enchir.* cap. 23. num. 107. ad 11. vers. 5. Et probatur: quia in illo vno, proventus sunt quid accessorium: & ius illos exigendi, est quid principale: quod quidem (vt potest spirituale)

vendi non potest. Quare nec potest quod mixtum est ex eo & ex ipsis prouentibus: vt patet ex 3. reg. tradita in memorato cap. 11. quæst. 2. Et confirmatur per illud vsurpatum in eadem sententiam à D. Thom. 3. 2. quæst. 100. artic. 4. ex cap. Si quis obiecerit prima quæst. 3. Quisquis horum alterum vendit sine quo nec alterum prouenit, nullum inuentum derelinquit. Nullus igitur emat Ecclesiam vel præbendam vel aliquid Ecclesiasticum, nec pastillum nec pastum antea, vel postea pro huiusmodi soluat. Hæc ibi.

Nec refert quod autoritate tantum Ecclesiæ tales proventus spiritali iuri annexi sint, ac sacri. Nam vt loco citato recte argumentatur Nauarrus. Omne spirituale est inuendibile iure diuino, ex cap. Qui studet 1. quæst. 1. & cap. Quam pio in sequenti quæst. 2. At non solum datum vel institutum immediate à Deo, sed etiam ab Ecclesiâ per potestatem diuinitus ei concessam, constitui potest spirituale: adeo vt simonia censetur diuino iure prohibita, vestem ab Ecclesiâ benedictam, aut calicem consecratum vendere, quatenus benedictionem vel consecrationem habet: & pari ratione vendere possessiones, autoritate eiusdem Ecclesiæ admittas iuri spiritali in Ecclesiasticis beneficiis. Nec canonicas contrarium sentire moner loco cit. Nauarrus. Quodque (vt idem ibidem meminit) sensit Panormit. in beneficiis simplicibus non committi talem simoniam, intelligendum est comparate: vt sensus sit, non committi tam grauem, quam in beneficiis curatis & dignitatibus. Alioquin enim id falsum est: quandoquidem beneficia simplicia, sunt vere spiritalia, perinde ac curata.

Quod si proventus beneficiorum sumantur seorsum à iure illo spiritali, cui annexi sunt: illos vendere non est alia simonia quam iure Ecclesiastico prohibita, cum de se non sint res spirituales, vt manifestum est. Quo fit (quod iam attingimus) vt autoritate Summi Pontificis, qui est supra omne ius Ecclesiasticum, illi separari possint à iure, & titulo Clericali, & ab omni ministerio Ecclesiastico: adeoque vendi, vel etiam alicui laico concedi: quemadmodum videmus ipsa Papæ auctoritate nonnumquam fieri, vt Reges partem talium prouentuum accipiant ad bellum gerendum aduersus hereticos, & ceteros infideles: aut etiam vt hospitalibus concedantur in subsidium pauperum vel ægrotantium, vel confraternitatibus in publicum bonum institutis; aut seminariis iuuenum literis vacantium: aut publicis Academicis ad stipendia & alimenta professorum & magistrorum. Itemque ad redimendos captiuos. Qua eadem ratione laudabilis consuetudo obtinere potest, vt fructus præbendæ in bonum Capituli deputentur ad stipendium alicuius Aduocati vel Medici vel periti in pulsandis organis, vel habentis curam pulsandi campanas, aut docendi pueros prima literarum rudimenta, vel Ecclesiasticum cantum; vel in stipendium economi, æditi, vel syndici Ecclesiæ.

Quartum documentum est: Annatas vitio simoniæ carere. Annate autem in beneficiis, consistunt in eo quod is cui de beneficio prouidetur, dimidiam partem fructuum primi anni soluat fisco Apostolico in subsidium Cardinalium & aliorum ministrorum curiæ Romanæ. Quod quidem non esse simoniacum probatur: quia nulla simonia est, si Papa legem constituat, vt is qui in posterum tale beneficium obrinuerit, partem fructuum primi anni soluat in subsidium huius vel illius conuentus, vel seminarij, vel Ecclesiæ, vel hospitalis, iuxta præcedens tertium documentum. Sicut igitur Papa potest partem fructuum primi anni reseruare in bonum aliorum, sic etiam potest reseruare in bonum suæ curiæ, quæ non est peioris conditionis. Deinde nulla simonia est, si Pontifex beneficiis pensiones imponat in bonum ac subsidium aliorum aliorum. At reseruare partem fructuum in bonum & subsidium curiæ Rom. nihil est aliud, quam onus & pensionem imponere ad tempus. Ergo non est simonia, nec res de se mala.

Quintum documentum est: Quindennia nullum simoniæ vitium habere. Istud probatur ex præcedenti: quia si annate omni vitio simoniæ careant, quindennia quoque

care-

carebunt; vt patet ex ratione qua introducta sunt: quae talis est. Beneficia saepe vniuntur Collegio, Capitulo, Monasterio, aut Conuentui: vel in eorum fauorem resignantur, aut dimittuntur: tuncque non vacant amplius per mortem, quia communitas cui vniuntur, non moritur: ideoque Romanae curiae stylo introductum est, vt elapsis quindecim annis à tempore vniouis factae, soluatur pars fructuum ipsius beneficii sic vniiti, talisque pars soluenda, quinquennium vocatur propter tempus quindecim annorum praefixum ei solutioni; quae decimoquinto quoque anno fieri debet sisco Apostolico.

Introductio vero facta fuit quadam iuris fictione: quae tale beneficium spectatur, ac si transactis quindecim annis vacaret: ideoque noua illius prouisio fieret, ratione cuius annata soluere officialibus cancellariae Romanae. Quia ergo beneficium vnitum Collegio seu personarum communitati, nunquam amplius vacat: ne sicut Apostolicus & Rom. curiae ministri detrimentum paterentur ob defectum annatarum, constitutum est vt beneficia sic vniita decimoquinto quoque anno vacare fingantur, & consequenter annata soluatur, perinde ac si noua beneficij prouisio fieret in bonum illius collegij. Cui ea in re nullam fieri iniuriam, patet: quia posset Papa beneficium vnire Collegio ad tempus: item posset pensionem imponere in singulos annos soluendam. Neque vero est à recta ratione, vel ab aequitate alienum, vt beneficium vnitum loco pio in perpetuum, fingatur vacare decimoquinto quoque anno; quia si esset alicui ad vitam collatum, potuisset ante illud tempus vacare, perinde ac post illud.

273. Sextum documentum est: In taxationibus & compositionibus quibus cum beneficia per Sedem Apostolicam in Rom. curia conferuntur, pro literarum Pontificiarum expeditione certa quaedam pecuniae summa soluitur, nullum esse simoniae vitium. Tum quia Summi Pontificis autoritate approbantur: tum quia nihil in eis est contra ius diuinum: quandoquidem pecunia quae sic soluitur datur in stipendium ministrorum Curiae, qui plures concurrunt ad talem literarum expeditionem: dignique sunt stipendio ob operam & laborem suum. Ita docent Angelus in verbo Simonia 3. nu. 45. & Syluester eodem verbo quaeft. 13. dicto 2. in fine.

QVÆSTIO V.

Quomodo simonia committatur in pensionibus quae imponuntur super beneficiis.

274. Praenotandum est, pensionem esse certam portionem, quae soluitur alicui ex fructibus Ecclesiastici beneficii: aut potius, esse ius talem portionem exigendi: in hoc distinctum à beneficio, quod hoc sit ius perpetuum, nec extinguatur morte beneficiarij, sed tantum vacet: pensio vero extinguatur morte pensionarij.

Praenotandum est secundo, vnam esse pensionum primam varietatem, indicatam in Bulla Pij quinti quae incipit Ex proximo, edita anno Domini 1572. nimirum vt quaedam sint quae omnibus, hoc est, tam laicis quam Clericis: quaedam vero quae solum Clericis, vt Clerici sunt, dantur. Prioris generis censentur esse, vt Suarez notat in tract. 3. De relig. lib. 4. cap. 26. num. 3. quae vel conferuntur laicis, vel Clericis quidem, sed in quibus nulla clericalis conditio eo nomine requiritur: vel quae dantur ob causam aliquam de se temporalem, humanamve aut corporalem: quales sunt, assignatae pro seruandis rebus Ecclesiae, pullandis campanis, & huiusmodi aliis. Posterioris generis vero censentur, quae assignantur Clericis vt Clerici sunt: de quo genere iudicandum est ex eo, quod in tali assignatione, eandem sub tali conditione fieri, sufficienter significetur, saltem tacite: vt fit cum pensiones ob aliquod spirituale munus obeundum conferuntur.

275. Quae cum ita sint, de pensionibus prioris generis Nauarrus in Enchir. cap. 23. num. 111. ad 13. sentit emptione & venditione earum, committi simoniam. Cuius fundamentum est, quod vere sint iura spiritalia: vt pote instituta auctoritate Ecclesiastica, & annexa beneficiis Ecclesiasticis.

Sententiam autem contrariam, quam pluribus in eam commemoratis (inter quos apertissime loquitur Caiet. in tomio 1. opusculi tract. ultimo, responsione 10.) Suarez in eodem cap. 26. sequitur, iniquis communem esse. Nititur autem fundamento contratio: quod nimirum tale ius sit mere temporale; neque enim ex eo censendum est spirituale esse, quod ab Ecclesia concessum sit, vt nec spiritalis censetur elemosyna auctoritate Papae facta ex bonis Ecclesiae.

Necitem ex eo, quod (etiam collatum laicis) attineat ad beneficium Ecclesiasticum, perinde ac ius patronatus. Nam diuersa est ratio vtriusque illius iuris in ordine ad beneficia Ecclesiastica. Ius enim patronatus cum sit ad acquirendum Ecclesiasticum beneficium per praesentationem ad illud, dici potest annexum ei esse, ad instar causa, ex qua proueniat: & qua vendita, ipsum non relinquatur inuenditum, ex cap. Si obiecerit. 1. quaeft. 3. Ex iure pensionis vero, beneficium non prouenit; sed potius alienatur: per deductionem scilicet partis prouentuum ipsius: quod est à spiritali statu ad temporalem traducere eam, perinde ac traducta est pars decimarum, Principi attributa. Pro quo facit vsus, per quem pensiones illius generis redimuntur. Ad quam redemptionem, licentiam Papae requiri Nauar. putat loco citato; sed eam non esse necessariam Suarez ibid. num. 2. sentit cum Toletio in sua summa lib. 5. cap. 92. & consequens est ex dictis proxime.

De pensionibus autem posterioris generis, quae dantur Clericis vt Clerici sunt (supposita Pij quinti constitutione in antememorata bulla, per quam illis adiuncta est obligatio ad aliquod spirituale ministerium, quod est recitandi officium Beatae Virginis) bene statuit Suarez in eodem memorato cap. 26. num. 8. eas esse simoniae materiam, nec licere eas vendere aut redimere sine Papae auctoritate; quae constituta sunt cum obligatione spiritualis muneris: ita vt requirant non solum Clerici statum, vt conditionem: sed etiam spirituale ministerium, ratione cuius habeatur ius ad aliquam portionem fructuum beneficii. Quod ius, cum sit spirituale, vt pote datum ob officium spirituale, impedire pensio quae illud includit, vendi possit aut redimi, nisi ipsum tollatur: quod tantum fieri potest auctoritate Papae, quo constitutum est.

Porro ex illius generis pensionibus quaedam solent dari pro aliquo munere spiritali, tanquam stipendium sustentationis requisita ad illud obeundum; quaedam vero pro beneficio: illaeque nonnunquam imponuntur super beneficium, siue ad certum tempus: vt cum alicui ad vitam suam datur pensio super Episcopatum, aut aliud beneficium Curatum, vt pro Episcopo vel Curato concionetur; vel Vicarij munere fungendo obeat alia ipsorum Ecclesiastica muneris: siue etiam in perpetuum, vt cum pensio alicui Parochiali beneficio imposita est perpetuo ad concionatorem in Quadragesima (nulla designata certa persona) sustentandum. Atque siue hoc siue illo modo imposita, nequeunt sine simonia vendi: cum vere sint res annexae spiritalibus: vt pote ad spirituale ministerium constituta ab Ecclesia. Nonnunquam vero imponuntur, non quidem beneficio, sed beneficiario; vt quando Episcopus suo Vicario aut alteri pro se ministranti in spiritalibus, aliquam assignat, in ipsius sustentationem congruam.

De quibus Suarez in eodem cap. 26. num. 21. haec monet. Primo, licitum esse de eis pacifici intra latitudinem stipendij iusti ad sustentationem congruam. Ad quod facit vsus receptus. Quod si tale stipendium esset à lege vel consuetudine taxatum, pacifici ad aliquid de eo demendum, simonia esset, qua pro iure spiritali delegando, emolumentum temporale caperetur. Secundo, simoniacum pariter esse aliquid temporale capere pro tali potestate vni potius, quam alteri deleganda: aut dare aliquid siue deleganti siue alteri, ad eam obtinendam. Tertio, facta iam eiusmodi delegatione licitum esse delegato stipendium suum vendere fructus ob eam debitos, vt quid annexum spiritali antecedenter; non enim proueniunt ex aliquo spiritali iure, sed ex obligatione personae, quae adstrinxit te ad illud soluendum; admixtamque habet obligationem ad spirituale ministerium, perinde ac aurum in calice

calice aureo consecrato admixtam habet consecrationem. Quæ autem spiritualia sunt antea dicitur vendi possunt absque simonia, prout habitum est in cap. 16. Sed aduerte, tali venditioni locum non esse, si ipsum spirituale ministerium relinquatur: quia eo ipso cessaret pensio, nec superesset emolumentum vendibile.

178. Quod attinet ad pensiones in beneficio: tribus modis eas possunt imponi. Primo, pro beneficio cui aliquis renuntiavit, cum illud pacifice possideret, & commode posset illi inferuire. Secundo, pro beneficio litigioso, cum per transactionem & arbitrium Iudicis, vni datur beneficium, & alteri certa pensio super illud. Tertio, pro beneficio, cui aliquis per plures annos seruiuit & amplius seruire non potest. Vt cum pastor senex dimittit beneficium suum, & assignatur ei pensio ad suam sustentationem.

179. De iis autem notandum est, quod Suarez in fine memorati capitis 26. tradit: fuisse quidem incertum ante Bullam Pij quinti, num essent materia simoniæ nec vendi possent; post eandem bullam tamen, omnino constare quod nequeant vendi sine simonia. Nam cum ibi Papa omnes pensiones reuocet ad duo genera: neque istæ sint laicæ: vt pote quæ reuera dantur intuitu clericatus, atque adeo Clericis vt Clericis sunt: ita vt censentur pensiones posterioris generis: Ideoque materia sint simoniæ, cum dantur ob ministerium spirituale, saltem recitandi officium paruum Beatæ Virginis, cui sic annexæ sunt, vt qui ipsam omittit, emolumenta illarum amittat ex eadem Pij quinti Bulla: in qua beneficiis hac ex parte æquiparantur: vt & in eo quod per contractum matrimonium amittantur sicut beneficia: vt ex stylo Romanæ curiæ habet Gigas De pensionibus, quæst. 54. num. 4.

Cæterum sicut pensiones non vacant, vt beneficia, sed extinguuntur morte pensionarij: ita relinqui possunt (quod nõ vsuuenit beneficiis Ecclesiasticis) sine resignatione earum in manu Superioris: nisi eas transferantur in alium: ad quod opus est autoritate Papæ, si pro translatione aliquid pecunia æstimabile accipiatur: aut si gratis transferantur, opus est autoritate illius Prælati, a quo possint de nouo conferri: vt fere vsuuenit iis quæ pro spiritali officio ministeriove dantur.

177. Aduerte vero eadem distinctione qua responsum est ad propositam quæstionem de pensionibus, responderi ad similem quam Suarez tractat in seq. cap. 27. De commendis, coadiutorijs, & hospitalibus: nempe simoniam committi in illis emendis & vendendis, si ab Ecclesia ordinentur ad administrationem spiritalium.

De impositione pensionum per Summum Pontificem dubia nonnulla.

180. A nequam finem faciamus, breuiter respondendum est ad aliquot dubia, quæ moueri possunt circa pensiones solitas à Papa imponi super beneficia.

PRIMUM EST. Quomodo excusetur à simonia, quod Papa in bonum resignantis imponat aliquando pensionem, nõ super fructibus resignati beneficii, sed super fructibus alterius beneficii, quod resignatarius præhabuit: prout fieri potest cum beneficium resignatum, est tenuerit. Ad quod respondendum est, excusari; quia cum Papa dispositionem in beneficiis Ecclesiasticis, liberam habeat: perinde beneficio iam ante collato potest pensionem, aut aliud onus imponere, ac beneficio proxime conferendo.

Si in istis, quod Papa posset pari ratione conferre alicui beneficium imponendo pensionem soluendam ex fructibus sui patrimonij. Respondetur negando, quia bona patrimonialia Clerici non sunt libere dispositioni Papæ. Quapropter Clerico beneficium conferre ea conditione, vt annuam pensionem soluat ex suo patrimonio, esset beneficium ipsum vendere, contra ius diuinum, in quo Papa non dispensat.

281. SECUNDVM DVBIVM EST. Quomodo simoniæ, aut saltem iniusta non sit clausula imponi solita in reservationibus pensionum: vt pensio solatur siue habita possessione beneficii, siue non habita. Ad quod respondetur: propterea talem clausulam nec simonia eam nec iniustam esse: quod beneficiarius per illam nõ obligetur dare temporale pro clericali iure, tituloque sui beneficii: sed partem fructuum beneficii dare: quod non est (vt patet) temporale pro spiritali dare: adeo vt non commutatur in eosimonia iure diuino prohibita. Si quæ vero in eare sit iure Ecclesiastico prohibita, illa purgatur consensu & auctoritate Papæ.

Nec etiam committitur iniustitia: quando quidem tali obligationi, beneficiarius sponte sua liberum præstat consensum: scienti autem & sponte consentienti non fit iniuria. Non est vero iniustum ab illo exigere talem consensum: quia id fit ad euitandas lites, fraudes, & mendacia: quia magna solet esse difficultas in probanda apprehensione possessionis; seu in probando quis sit legitimus beneficii possessor, & quis in illud intrusus. Quocirca ne pensionarius facile fraudetur debita pensione, prædictum onus resignatario imponitur: ad quod sustinendum ipse potest se obligare. Nec refert quod is aliquando debeat soluere pensionem ex fructibus nondum perceptis: quia satis est, quod sit spes percipiendos esse, & in rebus pecunia æstimabilibus, quales sunt prædicti fructus, non solum potest aliquod temporale emolumentum dari, vel exigi pro iam perceptis, sed etiam pro iis qui sperantur percipiendi; vt patet ex eo quod vendi solet iactis retis, quod est vendere pisces qui non habentur quidem, sperantur tamen habendi.

282. TERTIVM DVBIVM EST. Quomodo omni vitio simoniæ careat, quod autoritate Apostolica concedi solet, vt pensio alicui assignata possit in alium ab eo transferri, vel in totum vel ex parte. Ad quod responderi propterea carere: quia id non est contra ius diuinum: vt ex eo constat, quod ius patronatus, quod est spirituale, concessum autoritate Apostolica patronis, transmittitur ad hæredes. Accedit, quod non sit graue onus si beneficiarius adhuc habens ex beneficio necessaria ad commodam sustentationem, obligetur vni, iniquæ alteri, soluere aliquam pensionem ob indigentiam eorum, vel aliam iustam causam.

283. QUARTVM DVBIVM EST. Quomodo simoniæ vitio careat quod autoritate Summi Pontificis pensio redimatur anticipatis solutionibus. Ad quod responderi propterea carere: quod tunc pensio per Papam gratis extinguatur, volente pensionario: cui interea concedit accipere aliquot annorum anticipatas eiusdem pensionis solutiones; quod non est de se illicitum: sicut nec quod eadem Papæ autoritate, totum aliquod beneficium extinguatur, data Ecclesiæ alia compensatione.

Laudes Deo Virginique Matri.